

NARODNI DNEVNIK

Izhaja vsak dan opoldne, izvemši nedelje in
praznike.

Mesečna naročnina: V Ljubljani in po pošti:
Din 20.—, inozemstvo Din 30.—

Neodvisen političen list.

UREDNIŠTVO:

SIMON GREGORČIČEVA ULICA ŠTEV. 13.

TELEFON ŠTEV. 552.

UPRAVNIŠTVO: KONGRESNI TRG ŠTEV. 2.

Rokopisi se ne vračajo. — Oglasi po tarifu.

Pisnim vprašanjem naj se priloži znamka
za odgovor.

Račun pri poštnem ček. uradu štev. 13.633.

Propadanje SDS.

Takoj po prevratu l. 1918 je izgledalo, da bo igrala tedanja slovenska napredna stranka v novi jugoslovanski državi jako važno vlogo. Takratno narodno navdušenje za novo državo se je osredotočevalo večinoma okoli te stranke, katere odlični zastopniki in pristaši med vojno niso bili posebno po godu avstrijskim oblastnikom in ljudstvo v prevratnih časih kaj rado simpatizira s preganjanji. V njenih vrstah so stali odlični možje, ki so imeli že izpred vojne dobre zveze z Beogradom in s srbskimi državniki, kar bi bilo tvorilo vsaj spočetka trden most med Slovenijo in Beogradom. V vrstah napredne stranke so stali dalje ljudje visokih sposobnosti, ki bi si bili gotovo pridobili tudi v Beogradu velik ugled kot dobri svetovalci v državni upravi, če bi se jih bilo postavilo na prava mesta.

Toda tedanje obče prevratno razpoloženje je zaneslo prevrat tudi v vrste slovenske napredne stranke. Boj med »mladini« in »starini« je kmalu po političnem prevratu bruhnil z vso silo na dan. Stari in preizkušeni voditelji so se morali umakniti mladim, ambicioznim ljudem, ki so prevzeli vodstvo slovenskih naprednjakov v svoje politično še malo izvežbane roke. Stari gospodje so umaknili, se umaknili polagoma iz političnega življenja in čakali s skrbjo, kako bodo krmarili mladi ljudje čolnicek slovenske napredne stranke.

Mladi ljudje so navadno nosilci novih, modernih idej. Življenje nikdar ne zastaja, ampak napreduje, in zato nastop mladine tudi politično življenje oživlja in osvežuje. Pri naših »mladih« žalibog tega ni bilo in danes se kažejo žalostne posledice vlastiteljske brez idej.

Mlado napredništvo je stopilo na politično pozornost z idejo jugoslovanstva, z idejo državnega in narodnega edinstva, z idejo socialnega in moralnega napredka. Po skromnih sedmih letih pa je mlada gospoda vse svoje ideje pred vso slovensko javnostjo tako temeljito diskreditirala, da ji danes živ krst več ne verjame in ne zaupa, ne »mladinom« in ne njihovim idejam!

Jugoslovanstvo, ki ga je mlada slovenska demokracija oznanjala kot temeljno točko svoje politike, je prišlo ob vso svojo veljavo v naši javnosti, ker se je v Beogradu izpremenilo v ogabno hlapčevanje. Tega noben pravi naprednjak v Sloveniji nikdar ni pričakoval, da bodo nosilci novih idej v Beogradu enostavno nadaljevali politiko Dežmanovih grabelj! Namesto jugoslovanskega ponosa in slovenske samozvesti smo gledali samo prilizovanje na zgoraj in prizadevanje svoje domače politične nasprotnike na merodajnih mestih očrtniti z neutemeljenimi očitki separatizma, komunizma in vsakega izma, ki ga v Beogradu ne vidijo radi. Lepo zamišljeno jugoslovanstvo se je izpremenilo v prazno farso, enakopravnost se je pohlapčila in popačila do skrajnosti, naše gospodstvo pa je propadalo... Res, krasni plodovi! Kakor je mlada in neizkušena gospoda diskreditirala s svojimi nesrečnimi političnimi metodami pred slovensko javnostjo ves svoj politični program, tako je takorekoč sistematično ubijala med nami tudi vsak čut za politično moralo.

Nočemo ponavljati starih obtožb o besedolomstvu, in o nemoralnih poslih, ki jih vsa poštna slovenska javnost brez izjeme zaničuje in obsoja. Nočemo ponavljati tožb o preganjanju politično drugače in mnogo dostojnejše mislečih ljudi, nočemo govoriti o umazani maščevalnosti, nočemo govoriti o umiku iz javnega življenja vseh onih res naprednih in modernih

„Svobodne“ volitve.

VEDNO HUJŠI TEROR. — PRITOŽBA NA KRALJA.

Beograd, 28. julija. Včeraj popoldne je imel Ljuba Davidović dolgo konferenco s svojimi prijatelji in z nekaterimi člani ožjega opozicijskega bloka.

Ljuba Davidović je izjavil, da mu je predsednik vlade dal mnoge in lepe obljube, ki se tičejo terora v južnih krajih pred občinskimi volitvami. Toda on ne veruje tem obljubam, ker jih je Uzunović dosedaj že večkrat dal, a je teror vse hujši, čim bliže prihaja dan volitev. Zato se bo danes nadaljevala konferenca in se bo izvolila lista iz ožjega opozicijskega

bloka, ki bo imela nalogo, da pojde na Bled in poprosi kralja za zaščito svobode občinskih volitev.

Beograd, 28. junija. Včeraj je bilo v Kraljevu zborovanje radikalov za občinske volitve. Na tem zborovanju je prišlo do tako ostrih kontroverz, da je bilo zborovanje razpuščeno in da kandidature niso bile izvršene. Zaradi razcepljenosti bodo med radikali tri liste. Kot prva je potrjena delavska lista, katere nosilec je Smilenko Novaković.

Spor med radikali.

SEJE OŽJEGA IZVRŠILNEGA ODBORA NI BILO. — UZUNOVIĆ JE UTRUJEN.
NE GRE ZA BOBIČA, AMPAK ZA PAŠIČA.

Beograd, 28. julija. Ožji odbor radikalne stranke bi se bil moral včeraj popoldne ob 6. sestati, da bi definitivno pretresal o nesporazumljenjih, ki so nastala v radikalni stranki v Beogradu. Na sejo so prišli vsi ugledni radikali iz skupine Bože Maksimovića i iz skupine Pašića. Od Pašićevih pristašev so bili navzoči Aca Stanojević, Ljuba Živković in malo časa tudi Jovan Cirković. Do 7. in pol se ni vedelo, ali ima glavni odbor sejo ali ne.

Šele tedaj, ko je odšel Uzunović, ki je na vprašanje novinarjev, kaj se dela v odboru, odgovoril, da ni bilo seje, ker se ni sestalo dovolj članov, se je konstatiralo, da seje glavnega odbora faktično ni bilo. To so kasneje potrdili tudi ostali člani, ki so bili na tem sestanku.

Opazilo se je, da so se vsi radikali, ki so bili zbrani, razšli posamezno in da so bili zelo nerazpoloženi. Uzunović se ni držal svoje navade, da bi se odpeljal v predsedništvo vlade. Bil je videti razburjen in je na vprašanje novinarjev, ali ga naj počakajo pred predsedništvom vlade, odgovoril: »Ne čakajte me. Odpodijte se tudi vi, kakor je meni treba, da se odpodijem.« Uzunović je z ministrom financ dr. Perićem počakal na Božo Maksimovića in so se nato po kratki izmenjavi misli Uzunović, Perić in Maksimović odpeljali skupno v avtomobilu proti Topčideru neznano kam.

Ta izjaviteljski sestanek ožjega odbora radikalne stranke se razlaga kot splošni znak, da Pašićevi pristaši vzdržujejo to nezno stanje med radikali, ker smatrajo, da bi izhod, ki bi se v sedanjem času moral najti, ne bi bil ugoden za Bobiča in potemtakem tudi ne za Pašića, ki očitno stoji za njim. Končni rok za vložitve kandidatne liste za občinske volitve je 7. avgust in ljudje iz Pašićeve skupine smatrajo, da se mora kmalu najti dobra kompromisna rešitev, sicer pa mislijo, da je boljše, ako se Bobič drži na oni liniji, na kateri je bil dosedaj, kakor da bi brez kake koristi kapitulirali pred nasprotniško listo.

Veliko vprašanje je, kako se bo mogel Uzunović v tej situaciji orientirati, ker se povsem zdi, da je prišel čas, da se tudi on definitivno opredeli glede na struje, ki so nastale med radikali. Karakteri-

ljudi, katerim ni dano spuščati se v blatno močvirje politične in moralne korupcije, ampak ugotoviti hočemo le, da se danes po zaslugi naprednih »mladinov« uničene vse politične pridobitve nekdanje napredne stranke med slovenskim ljudstvom! To je žalostna bilanca, ampak resnična je.

Posledice ne izostajajo. Kaj so v Celju sklenili učitelji, je znano. Bivši na-

predni veljaki prekinjajo svoje zveze s sedanjim naprednim političnim vodstvom. Med narodom je zaupanje izgubljeno. Z eno besedo, enotno organizirane slovenske napredne stranke ni več, odgovornost pa pada na one, ki so ves podedovani politični kapital sramotno zapravili.

Dolžnost slovenske inteligence je, da to spozna in izvaja potrebne posledice.

Nova skupina mladi radikali.

Beograd, 28. julija. Splošno se sodi, da radikalnega centra ni več, ker je ta razpadel po sporu Bože Maksimovića z dr. Ninčičem. Sedaj ostoja ena skupina poslancev, okrog 40, ki se zbirajo okoli Maksimovića. Ti so se po njih lastnih izjavah vzeli za parolo, da zbero okoli sebe mlade in čiste elemente, s katerimi bodo šli v borbo med narod. Oni za sedaj ne zametavajo Pašića in njegove avtoritete, ker jim je to potrebno za agitacijo, a ne žele nikakega kompromisa z dr. Ninčičem, s Simonovičem in s Krsto Miletičem. Ta skupina že paktira z demokrati in dela z njimi kombinacije, zlasti po izjavi Radića, s katero preti vladi. V tem slučaju zahteva ta skupina volitve in Boža Maksimović ima že pripravljen ves načrt za to. Njegovi ljudje so že med narodom in vrše organizacijo in izvide, kako bi bilo treba razmestiti politični aparat.

ZAUPNICA FRANCOSKI VLADI.

Pariz, 28. julija. Soglasno z zahtevo vlade, ki je stavila vprašanje zaupanja, je parlament glasoval z 358 proti 131 za odložitve interpelacij. V zvezi s finančnim predlogom je Poincaré podal predlog za ustvaritev novih denarnih virov in zahteval izjemno nujno postopanje, kar je bilo sprejeto.

Za vlado so glasovali ti-le poslanci: 30 republikanskih socialistov, 75 radikalnih socialistov, 40 radikalnih levičarjev, 15 nezavisnih levičarjev, 30 republikanskih levičarjev, 35 republikanskih demokrat-skih levičarjev, 100 unitarističnih republikanskih demokratov, 20 nezavisnih poslancev in 13 demokratov. Proti vladi je glasovalo 28 komunistov, 3 socialistični komunisti, 97 socialistov, 3 radikalni socialci. Glasovanja se je vzdržalo 50 poslancev, 30 pa jih je bilo odsotnih.

ZAKONSKI NAČRT O DELAVNICAH.

Beograd, 28. julija. Po instrukcijah in inicijativi ministrstva trgovine in industrije je začela strokovna komisija z delom za zakonski načrt o delavnicah, ki naj bi veljal za celo državo. Proti koncu avgusta se bodo sestali v Zagrebu eksperti s člani komisije, da se izvrše še potrebne izpremembe. Dr. Krajač bo napravil poslednjo stilizacijo.

Kakor se v ministrstvu govori, bo reguliral ta zakon o delavnicah odnose med delodajalci in nameščenci na eni strani, in na drugi strani odnose obojih do države.

SOZALJE TURŠKE VLADE.

Beograd, 28. julija. Opravnik poslov turške republike Uzmi Šermi beg je včeraj izjavil dr. Ninčiču v imenu svoje vlade sočustvovanje ob priliki nesreče, ki je zadela naše prebivalstvo v poplavljenih krajih.

Dr. Ninčič se je toplo zahvalil za sočustvovanje in rekel, da ga je zelo dirnila izjava simpatije za naše nesrečno prebivalstvo. Naprosil je opravnika, da svoji vladi sporoči iskreno zahvalo in v imenu naše kraljevske vlade za izraženo sočutje.

OSKAR COSULICH UMRL.

Trst, 28. julija. Brodolastnik Oskar Cosulich se je vozil včeraj popoldne na svojem kuterju, ki se je zaradi močnega vetra prevrnil in pokopal pod seboj Oskarja Cosulich. Vsi napor, da se reši, so bili brezuspešni. Njegovega trupla še niso našli.

